

Prædiken til 1. s. påske 2020 ved domprovst Jens Torkild Bak.

- Søndagens salme: *Hvad er det at møde den opstandne mester*, Den Danske Salmebog nr. 249.

Teksten til 1. s. e. påske, Johannesevangeliet kap. 21, vers 15-19:

Da de havde spist, siger Jesus til Simon Peter: "Simon, Johannes' søn, elsker du mig mere end de andre?" Han svarede: "Ja, Herre, du ved, at jeg har dig kær." Jesus sagde til ham: "Vogt mine lam!". Igen, for anden gang, sagde han til ham: "Simon, Johannes' søn, elsker du mig?" Han svarede: "Ja, Herre, du ved, at jeg har dig kær." Jesus sagde til ham: "Vær hyrde for mine får!" Jesus sagde til ham for tredje gang: "Simon, Johannes' søn, har du mig kær?" Simon blev bedrøvet, fordi han tredje gang spurgte ham: "Har du mig kær?" og han svarede ham: "Herre, du ved alt; du ved, at jeg har dig kær." Jesus sagde til ham: "Vogt mine får! Sandelig, sandelig siger jeg dig: Da du var ung, bandt du selv op om dig og gik, hvorhen du ville; men når du bliver gammel, skal du strække dine arme ud, og en anden skal binde op om dig og føre dig hen, hvor du ikke vil." Med de ord betegnede han den død, Peter skulle herliggøre Gud med. Og da han havde sagt det, sagde han til ham: "Følg mig!"

I den forgangne uge har vi ikke kun været optaget af corona-krisen og de sundhedsmæssige og økonomiske udfordringer og bekymringer, der knytter sig hertil. Vi har naturligvis også fejret Dronning Margrethes 80-års fødselsdag. Således har TV i en række udsendelser op til fødselsdagen i torsdags portrætteret dronningen og herunder også givet os et indblik i dronningens kunstneriske virke, eller hende "frikvarter", som hun vist selv har kaldt det.

Hvad nu det sidste angår, har jeg ikke kunnet lade være med at tænke på det af hendes kunstneriske arbejder, som befinder sig i Peterskirken i Ribes venskabsby Ratzeburg i Nordtyskland, og som i høj grad har at gøre med hovedpersonen i søndagens tekst, apostlen Peter, og med den episode, vi her er vidner til.

Den 2. oktober 1816 blev Frederik den 6. hyldet som hertug af Lauenborg i Peterskirken i Ratzeburg ("Die Sankt-Petri-Kirche"). Det skete på en ikke særligt glørværdig baggrund: Lauenborg var blevet tillagt det danske monarki som et plaster på såret efter tabet af Norge, der - set med danske øjne - var en af de ulykkelige konsekvenser af Danmarks forsvarsforbund med kejseren og eventyreren Napoleon. Den alliance, der jo endte med at rive Danmark med i faldet, da Napoleon faldt. Men uanset, at forbindelsen mellem hertugdømmet og det danske monarki kun bestod indtil 1864 (hvor en ny ulykke som bekendt ramte Danmark), blev 200 året for dets

oprettelse markeret ved en festlighed i Ratzeburg i 2016. I anledning af jubilæumsåret gav Dronning Margrethe tilsagn om at designe et prædikestolsantependium til Peterskirken som et supplement til et alterbordsantependium, som Frederik den Sjette i sin tid havde skænket kirken som tak for hyldesten.

Men hvad skulle motivet for det nye antependium være? ”Da kirken er indviet til apostlen Peter, er der især to motiver, man kan komme i tanker om”, erklærede Dronningen ved et møde om sagen. ”En nøgle og en hane. Men eftersom vi ikke er katolikker, vil nøglen nok være en dårlig idé”, fortsatte hun. Altså blev det en hane, tilmed en ganske farvestrålende af slagsen, der nu kan beses i den gamle garnisonskirke, hvis man skulle komme på de kanter.

Ganske vist omtales hanen ikke med et eneste ord i dagens tekst, men det betyder ikke, at den ikke er med. Det er den. Historien med hanen er nemlig den pinlige historie, som udgør selve bagtæppet for den specielle samtale, der her udspiller sig mellem Jesus og Peter, uden hvilket bagtæppe gentagelsen af det samme spørgsmål ”Elsker du mig?” ikke giver mening.

”Før hanen galer, har du nået at fornægte mig tre gange”, forudsagde Jesus, da Peter under det sidste måltid, de fik sammen (det var i de anspændte timer før tilfangetagelsen natten mellem torsdag og fredag), højt og helligt havde erklæret sig parat til at gå i døden for ham. Han fik desværre ret. Da Jesus var blevet taget til fange, og situationens alvor gået op for disciplene, var Peter pludselig mindre kry, nu bange for selv at blive anholdt sammen med Jesus. Tre gange svor han over for forskellige personer, der mente at kunne sætte ham i forbindelse med den tilfangetagne, at han intet kendte til manden og aldrig havde været en del af hans flok.

Og tre gange må han nu finde sig i at få det samme spørgsmål stillet, i en let varieret form, ”Elsker du mig?” svarende til de tre gange, han svigtede ham. Det er pay-back time, og det er den totale ydmygelse af apostlenes talsmand. Det er klart, at Peter vrider sig under spørgsmålene og ”blev bedrøvet”, som det hedder. Han ved udmærket, hvad det handler om. Men sådan går det, når man af frygt for sit eget skind ikke tør stå ved sig selv og det, der betyder noget for en. Det sagde Jesus i øvrigt noget om engang, i form af et ordsprog: *Den, der vil redde sit liv, skal miste det - i hvert fald miste meningen med det!* Det er den sandhed, der rammer Peter, som den fra tid til anden kan ramme os andre. Så selvfølgelig bliver han ked af det.

Her kunne fortællingen om Peter sagtens være sluttet, og han selv være lempet ud af den videre historie sammen med sit uskønne svigt. Men det sker ikke. For der er det særlige ved den dom, vi møder i evangelierne - og man kan roligt sige, at Peter her møder sin dom – at dommen ikke er en fradømmelse af livet, men en genindsættelse i det. Ikke en fratagelse af ansvaret, men en genoverdragelse af det. Det er nøjagtigt den dobbelthed, vi også møder i evangeliernes tale om tilgivelse. Det er ikke sådan, at tilgivelsen dér bare er et: ”Det er lige meget”, ”tænk ikke mere på det”, ”vi slår en streg hen over det”. Det ville være en banalisering af tilgivelsens betydning. Tilgivelsens indhold og budskab i evangeliet er tværtimod: ”Du har stadig en opgave, du skal løse”, ”der er stadig brug for dig”, ”der er stadig forventninger til dig”.

Hvis der er noget, der virkelig kan forekomme forargeligt i kristendommen, men samtidig ikke kan skrives ud af kristendommen, så er det måske lige det: At mennesker, som vi på grund af deres adfærd og handlinger og væremåde virkelig kan ønske mørket sænke sig over for altid, tværtimod kaldes frem til en ny dag af evangeliet, en ny chance, en ny opgave, måske endda en ny identitet. Det er en tanke, der indimellem ikke er til at bære, og som i hvert fald kun kan mildnes af en anden tanke, nemlig den, at det jo kan blive vores egen redning en dag. Eller løbende er det!

Og således markerer hanen – det skrækkelige dyr – ikke kun den endegyldige dom og fallit, som den truede med at gøre det for Peter. Men den bliver også den hane, som eksempelvis B.S. Ingemann så fortryllende skrev om i en af sine morgensalmer for børn: *Lystig hanen gol, hilsed glad Guds sol; for hver sjæl er lys og lyst oprundet. Nu som fuglen frisk! Rask som havets fisk! Vi har kærligheds-asylet!* Det er i sidste ende vel netop eksistensen af et ”kærligheds-asyl”, vi alle både håber på og lever af. Et kærligheds-asyl, som gør gamle svigt til nye muligheder, gamle dage til nye.

Peter fik i øvrigt senere chancen igen ikke kun som apostelleder, men også som bekender. Eller chance og chance! Det er nok for meget sagt, for det martyrium, som det ganske rigtigt endte med for hans vedkommende, var ikke noget, han i den forstand ville eller opsøgte, som det også bemærkes i teksten med ordene om ”at blive ført derhen, hvor man ikke vil”. Men martyriet blev ikke desto mindre en skønne dag konsekvensen af, at han - siden hen! - ikke var i tvivl om, hvad der gav hans liv værdi og også gjorde det i en grad, så det kunne blive nødvendigt at dø for det. Hvilket det så gjorde for ham som for så mange andre under kejser Neros kristenforfølgelser i tresserne. Således endte det alligevel med, at Peter blev korsfæstes ligesom Jesus. Efter eget ønske dog ikke med hovedet opad, men nedad, idet han ifølge legenden ikke fandt sig værdig til en død lig Jesu!

Vi er ikke helt færdige. For hvad skal vi afslutningsvis lægge i Jesu ord til Peter: Vogt mine lam! Vær hyrde for mine får! Vogt mine får! Hvem er lammene, hvem er fårene?

Givet, at vi kan opfatte Peter som repræsentant for kirken, uanset at vi som påpeget af dronningen ikke er katolikker, hvem er det så, vi som kirke igen og igen får overdraget ansvaret for? Er det menigheden, den lille flok? Eller er det mon ikke medmennesket i det hele taget? Har naboen en hane, bliver alle vækket, både de fromme og de ufromme, både dem, der skal i kirke, og dem, der aldrig kunne drømme om det. Og ethvert menneske har til syvende og sidst brug for, at der findes nogen, der kerer sig om det. Og er det ikke det, det handler om?

Men hvem er så vi, der får opgaven betroet? Det er et rigtigt godt spørgsmål. Der er som bekendt mange, der gerne vil være hyrder. Så mange endda, at konkurrencen imellem dem undertiden truer med at tage fokus fra opgaven.

Først og fremmest er det blevet tydeligt i denne krise, at det ikke er dem, vi troede, som reelt holder samfundet oppe. Ja, ja, mellemlederne arbejder fra deres bærbare i sommerhytten, men det er jo ikke dem, der med fare for deres eget helbred sørger for, at samfundet kører videre. Det er derimod skraldemænd, lokoførere, hjemmehjælpere, apotekere, købmænd og så videre. Vi får hver eneste dag tydeligt illustreret, at lønniveau ingen sammenhæng har med den betydning, ens job har for samfundets opretholdelse, udtalte den franske sociolog Jean Viard syrligt til Weekendavisen i begyndelsen af april.

Dronningen var mere venlig, da hun i sin takketale torsdag aften til nationen sammenfattede sin oplevelse af et stort nationalt sammenhold, der var trådt frem under krisen: *Vi har vist, at vi kerer os om hinanden. Egoismen har trange kår lige nu!* Her vil en gammel beton-lutheraner måske hæve et øjenbryn og mistrøstigt indvende, at summen af egoisme er den samme som tilforn. Men lad nu udsagnet blive stående alligevel! Det kan være ganske sundt. Og i hvert fald, når det kommer til hyrderiet og ansvaret, slår teksten i dag fast, at hvis vor Herre havde brug for Peter, har Han brug for os alle, uanset første, andet og tredje svigt.

Glædelig søndag. Amen.

Lad os bede!

Vi beder for de bekymrede og syge og for dem, som ingen beder for. Vi beder for vores familie og alle, vi holder af. Vi beder dig, gode Gud, være hos dem, som ingen har hos sig, og vær også hos

os, der har alt, men mangler visdom. Hold os fast ved håbet og gør det særligt de dage, hvor vi ikke længere kan se os selv i det. Lær os af din opstandelseskraft at være liv og lys for hinanden!

Fader vor, du som er i himlene! Helliget vorde dit navn, komme dit rige, ske din vilje som i himlen således også på jorden; giv os i dag det daglige brød, og forlad os vor skyld, som også vi forlader vores skyldnere, og led os ikke i fristelse, men fri os fra det onde. Thi dit er riget og magten og æren i evighed. Amen.

Herren velsigne dig og bevare dig! Herren lade sit ansigt lyse over dig og være dig nådig! Herren løfte sit åsyn på dig og give dig fred! Amen

Kære læser, kære menighed

Det er meget mærkeligt ikke at være sammen i kirkens rum og i så mange andre sammenhænge.

Hvis der er nogen, der har brug for at tale med mig, er man velkommen til at kontakte mig på mobil nr. 24 27 01 41 eller skrive til mig på jtb@km.dk

Ligesom man naturligvis er velkommen til at kontakte mine kolleger Torben Bramming og Signe von Oettingen på henholdsvis tb@km.dk / 21 85 23 81 og siv@km.dk / 21 51 17 75.

Jeg ønsker alle en glædelig påske!

Venlig hilsen

Torkild Bak
